

Vidi civitatem sanctam Ierusalem novam descendentem de caelo a domino

(kázání na den Posvěcení chrámu, Q57)

Svatý Jan viděl město.

Město znamená dvojí: za prvé je opevněné a nikdo mu nemůže uškodit a za druhé znamená lidskou svornost. – „A to město nemělo modlitebny – Bůh byl sám jeho chrámem. A lidé také nepotřebovali světla slunce ani měsíce – osvětluje je jas našeho Pána.

A toto město znamená každou produchovnělou duši, jak říká svatý Pavel: „Duše je chrámem božím“ a je tak pevné, že svatý Augustin říká, že mu nikdo nemůže uškodit, pokud ona sama si svou svévolí neuškodí.

Za prvé bychom si měli všimnout onoho míru, jenž má být v duši. Proto se jí říká Jeruzalém. Svatý Dionýsius říká, že božský mír proniká vším a pořádá vše, a kdyby tak nečinil, vše by se bez řádu rozplynulo. A pak také mír způsobuje, že tvorové se rozplývají vzájemnou láskou a neškodí si navzájem. A za třetí má tvory ke vzájemné službě, takže se mohou na sebe vzájemně spolehnout. Proto [také] pochází jeden tvor z druhého. A za čtvrté způsobuje jejich návrat k prapůvodu, to jest k Bohu.

Druhé [je], že říká, že je to město *svaté*. Svatý Dionýsius říká, že svatost je naprostá čistota, svoboda a dokonalost. Čistota znamená, že se člověk oddělí od hříchu. To [také] duši osvobozuje. Rovnost je nejvyšší rozkoší a radostí, jaké je v nebesích. Kdyby [totiž] Bůh vstoupil do duše a ona mu nebylo rovnorodá, trýznilo by ji to, neboť svatý Jan píše: „Kdo činí hřích, je sluhou hříchu.“ O andělech a svatých můžeme říci, že jsou dokonalí, avšak o svatých ne úplně, pokud ještě chovají lásku k tělesnosti, která je už rozpadlá; jen v Bohu je dokonalost úplná. Rád bych věděl, zda by se svatý Jan kdy odvážil promluvit, kdyby v duchu nebyl spatřil, že jsou tři osoby jedno, [a] jak se Otec se vši svou dokonalostí vydává v plození Syna a jak v dobrotě emanuje Svatého Ducha jakožto lásku.

Za druhé znamená svatost něco jako „být odňat zemi“. Bůh je a je čisté bytí, ale hřích není ničím a je Bohu dalek. Bůh stvořil anděly a duši skrze něco, to jest skrze sebe. Duše je stvořena spíše pod andělským stínem a mají [tak oba] společnou přirozenost; ale vše tělesné je stvořeno skrze nicotu a je daleko od Boha. Proto když se duše vylíje na tělo, ztemní a musí být opět vyzdvižena z těla k Bohu. Dokud je duše beze všeho pozemského, je „svatá“. Když byl Zacheus na zemi, nemohl spatřit našeho Pána. Svatý Augustin říká, že jestliže se chce člověk očistit, má zanechat pozemských věcí. I já jsem často říkal, že se duše nestane čistou, pokud není přinucena k původní čistotě, jak ji Bůh stvořil, podobně jako se nedá udělat z mědi zlato tím, že se bude dvě nebo tři hodiny přetavovat, pokud ji nedonutíme [navrátit se] k jejímu prvopočátku; neboť vše, co se teplem taví anebo chladem utvrzuje, je vlhké, vodní povahy. Proto se musí zcela převést až na [prvotní] vodu a úplně zbavit přirozenosti, kterou má nyní; a tak nebesa a umění pomohou, aby se zcela proměnila ve zlato. Vždyť železo se podobá stříbru a měď zlatu; ale čím více se jim podobají a nejsou [přitom] pozbaveny [své vlastní přirozenosti], tím jsou falešnější. A tak je tomu i u duše. Snazší je vykazovat ctnosti nebo o nich mluvit, nežli je doopravdy mít – to je velmi vzácné.

Za třetí říká, že je to město *nové*. Nové znamená nezvyklé, nebo blízké svému počátku. Naším

počátkem je Bůh. Když jsme s ním sjednoceni, stáváme se novými. Někteří lidé se bláhově domnívají, že to, co nyní vidíme a co přináší čas, Bůh učinil věčné samo v sobě, anebo že je stále udržuje. Ale božím konání je třeba rozumět [tak, že je] bez námahy. Já vám to hned vysvětlím: Já teď stojím tady, a kdybych tady stál už třicet let, a i kdyby nebylo by vidět mou tvář a nikdy by ji nikdo nebyl spatřil, přesto bych tu stál. A kdybychom měli k dispozici zrcadlo a podrželi je přede mnou, moje tvář by se v něm zračila a utvářela [v něm] svoji podobu pro mne bez námahy. A kdyby se tak bylo stalo včera, byla by nová, ale také dnes – to by byl [ten obraz] ještě čerstvější a i za třicet let anebo na věky by byl věčně [nový]. A [i] kdyby bylo těch zrcadel tisíc, pro mne by to bylo [pořád] bez námahy. Tak má Bůh věčně u sebe {všechny} podoby [všeho], ne jako duše nebo jiné stvoření, ale jako Bůh: U něho není žádný obraz a zpodobení, ani nic nového, avšak, jak jsem [to] vyjádřil pomocí zrcadla, u nás je to jak nové, tak věčné.

Když je tělo připraveno, vdechne do něj Bůh duši a vytvaruje ji podle těla a ona je mu¹ podobná a z této podobnosti [pochází] láska. Proto není nikdo, kdo by nemiloval sám sebe. Mýlí se, kdo se domnívají, že nemají sebe sama rádi. To by se museli nenávidět a nevydrželi by [zde]. Ale více musíme milovat věci, jež nás pudí k Bohu, a to je láska k boží lásce. Kdybych měl lásku, jež by mě pudila za moře, a rád bych měl loď, byla by jen na to, abych se dostal přes moře, a jakmile bych se přes něj dostal, už bych ji nepotřeboval.

Plato říká: „Nevím, co je Bůh.“, a chce [tím] říci, že dokud se duše nalézá v těle, nemůže poznat Boha. Ale co není, vím dobře, jak to vidíme na Slunci, jehož záři nikdo nevydrží, pokud se nejprve neoděje do vzduchu a [teprve] takto ozařuje zemi.

[A] svatý Dionýsius říká: „Pokud ve mně září božské světlo, musí být zahaleno, jako je zahalena má duše.“ A také říká, že se božské světlo projevuje [paterým způsobem] v paterém typu lidí. Ti první ho [vůbec] nepřijímají. Jsou jako hovada, neschopni [ho] přijmout, na což upozorníme přiměřeně: Kdybych šel přes vodu, a byla by vzdušná a kalná, neviděl bych v ní spatřit svoji tvář, neboť by [mezi nimi žádné] nebylo podoby. Druhý se ukáže [jen] malý záblesk, asi tak jako když ho vyvolá [vytažený] meč. Třetí ho přijímají více, asi jako mohutný blesk, který je jasný, přesto ale temný; to jsou všichni [ti], kdo odpadají z božského světla [a upadají] do hříchu. Čtvrtí ho přijímají ještě více, ale občas se vyčerpá v tom, že je podněcuje a otevírá touze. Pochopitelně: Kdokoli chce naplnit [něčím] svůj klín, roztáhne ho, aby mohl pojmout více. Augustin [praví]: „Kdo chce přijmout, nechť rozepne svoji touhu.“ A pátí přijímají veliké světlo, jako za dne, ale přesto jakoby roztříštěné. O tom promlouvá duše v Knize lásky: „Můj milý na mě pohlédl mříž; jeho tvář byla líbezná. A o tom mluví [také] svatý Augustin: „Pane, ty skýtáš občas tak velikou sladkost, že je tak dokonalá, že jestliže není [z] nebe, pak nevím, co nebe je.“

Jeden mistr praví, že kdo chce poznat Boha a nezdobí ho božské skutky, dopadne ještě hůře a obrátí se k horšímu. Tak tedy není žádné rady, aby člověk dosáhl dokonalosti? – Ale o tom přece hovoří duše v Knize lásky: „Můj milý na mne vzhledl okénkem“ – to znamená: bez překážky – a já jsem ho poznala; postavil se ke zdi – to jest: k tělu, jež je pomíjivé – a promluvil: ‚Otevři mi, přítelkyně!‘ – to znamená: Protože je v lásce úplně má, protože ‚on je můj a já jen jeho‘; ‚má holubičko‘ – to jest: jednomyslná v lásce – ‚má krásko‘ – to znamená: skutky – ‚rychle vstaň a pojď ke mně! Pominula zima‘,‘, kdy vše umírá, zato vše ožívá teplem. ‚Děšť ustal‘ – to jsou žádosti po pomíjivých věcech. ‚Květy vpučely na naší zemi‘ – a květy jsou ovoce věčného života. ‚Zmiz,

1 Dvoznačnost není neumělostí překladu; nalézá se už v originále.

severáku, který zraňuješ – tím ukládá Bůh duši zkoušku, aby již nemeškala. „‘ Příklad, větře z jihu, prožeň se mým sadem, aby zavonělo koření!“ – tím poroučí, aby do duše vstoupila veškerá dokonalost.

- toto je (poněkud náhlý) konec